

Uppgifter om medborgarinitiativet

Medborgarinitiativets titel

Övervakade injektionsrum för narkomaner

Datering av initiativet

8.2.2022

Initiativets form

Förslag om att lagberedning ska inledas

Innehållet i initiativet

Vi föreslår att lagberedning inleds för att möjliggöra ett försök med injektionsrum för narkomaner. Vårt förslag ligger huvudsakligen inom ramen för social- och hälsovården, och vi hoppas att social- och hälsovårdsutskottet förpliktar ministeriet att inleda lagberedning i fråga om förslaget. Kriminaliseringen av innehav och användning av narkotika har ansetts förhindra försök med och etablering av injektionsrum (s.k. brukarrum) enligt utländsk modell i Finland. När lagstiftning bereds bör man i samband med och utöver den straffrättsliga regleringen också ta hänsyn till personalens rättigheter och skyldigheter.

Statsrådet har fattat ett principbeslut om narkotikapolitiken, och dess syfte är att skapa fler lågtröskeltjänster och göra dem mer tillgängliga. Flera nationella och internationella undersökningar och utredningar stöder uppfattningen att övervakade injektionsrum är bra för narkomaner som injicerar droger. Övervakade injektionsrum minskar också störningarna i offentliga lokaler och miljöolägenheterna till följd av injektionsredskap.

Motiveringar

År 2020 dog sammanlagt 228 personer i Finland av narkotikaförgiftning eller långvarig användning av narkotika. Narkotikadödligheten har ökat under hela 2000-talet, och ökningen syns särskilt i gruppen unga under 25 år. År 2020 dog 76 personer under 25 år till följd av narkotikabruk. [1] I Finland dör fler människor i droger än i vägtrafiken.

Dödsfall på grund av överdos av opioider är en av de största orsakerna till förtida död bland den vuxna befolkningen som skulle gå att förebygga. Som en lösning på problemet föreslår Institutet för hälsa och välfärd injektionsrum som medger säkrare injicering och där det finns kompetent personal. [2] Evidens visar att man genom injektionsrum kan nå ut till de mest marginaliserade narkomanerna som använder droger intravenöst, och en longitudinell studie visar att användningen av övervakade injektionsrum har ett samband med en lägre total dödlighet bland injicerande narkomaner [3].

Injektionsrum för narkomaner är övervakade lokaler där det är tillåtet att använda narkotika under hygieniska och kontrollerade former. De kompletterar andra åtgärder för att minska skadeverkningarna av narkotika och kan inverka positivt inte bara på injicerande narkotikaanvändares hälsa och säkerhet, utan också på den allmänna ordningen och offentliga lokalers renlighet. [4]

Injektionsrum leder inte till ökad injicering, droghandel eller kriminalitet i närmiljön [3]. Det har funnits olika slags övervakade injektionsrum i Europa sedan 1980-talet, och globalt sett är de cirka 100 till antalet. Utifrån internationella erfarenheter kan välplanerade och välplacerade övervakade injektionsrum anses minska skadeverkningarna av narkotika. [4]

Helsingfors stad lät göra en omfattande multidisciplinär utredning om möjligheterna att öppna övervakade injektionsrum. Utredningen förordar ett försök med injektionsrum. Bland de positiva effekterna av övervakade injektionsrum nämndes bland annat

1. att dödsfall vid överdosering kan förhindras
2. att narkomaner som står utanför alla tjänster kan nås
3. att injicerande narkomaner kan ges hälsorådgivning
4. att riskerna kan reduceras med hjälp av en modell för handledning i säker injicering
5. att virusinfektioner (hiv, hepatit C) kan testas och infekterade vid behov hänvisas till vård
6. att missbrukare kan hänvisas vidare till missbrukarvård
7. att störningarna i omgivningen och mängden injektionsredskap i offentliga lokaler minskar. [4]

Helsingfors stad har lämnat statsrådet ett lagstiftningsinitiativ och föreslagit att det stiftas en speciallag som medger försök med injektionsrum för narkomaner för att det ska vara möjligt att pilottesta säkra injektionsställen i Helsingfors. Helsingfors stad har meddelat att staden är beredd att bistå staten i beredningen. Riksåklagarämbetet konstaterade i ett utlåtande av den 5 december 2018 att ett försök med ett injektionsrum förutsätter att det stiftas en lag som ger rätt till sådan verksamhet till exempel genom en temporär pilotlag. [5]

Enligt gällande lagstiftning är det omöjligt att tillåta narkotikabruk i stadens lokaler. Enligt 50 kap. 2 a § i strafflagen är bruk och innehav av narkotika för eget bruk straffbart som straffbart bruk av narkotika. Bestämmelserna om narkotikabrott finns i 1 § i samma kapitel. Främjande av och förberedelse till narkotikabrott är straffbara gärningar. I 5 § i narkotikalagen finns ett allmänt förbud enligt vilket bland annat innehav, hantering och användning av narkotika är förbjudet. [5]

Riksdagsledamot Veronika Honkasalo lämnade i slutet av 2021 in ett skriftligt spörsmål till regeringen om att stifta en speciallag som möjliggör ett försök med injektionsrum för narkomaner. I december 2021 besvarade familje- och omsorgsminister Krista Kiuru Honkasalos skriftliga spörsmål och konstaterade att det inte finns någon avsikt i lagstiftningsplanen för regeringsperioden att stifta en separat lag som gör det möjligt att införa injektionsrum för narkomaner, eftersom det inte finns några riktlinjer för sådana rum i regeringsprogrammet. [6]

I början av februari publicerade en expertgrupp för förebyggande av narkotikadödsfall, som samordnades av Institutet för hälsa och välfärd, sitt förslag till "Finlands modell" där injektionsrum föreslogs som en av sju åtgärder [7]. Mer än hälften av finländarna accepterar injektionsrum [8], och mer än hälften av

finländarna anser att det inte görs tillräckligt för att förhindra dödsfall av narkotikaförgiftning [9]. Varje förlorad vecka innebär att ungefär fyra människor dör. Injektionsrum hindrar inte användningen av droger, men de är ett effektivt sätt att minska antalet dödsfall. Det är dags att tillgripa alla medel.

Källor:

- [1] Institutet för hälsa och välfärd – Narkotikadödsfall bland män ökade år 2020 (på finska).
- [2] Institutet för hälsa och välfärd – Förebyggande av dödsfall vid överdosering av opioider (på finska).
- [3] Institutet för hälsa och välfärd – Utredningsrapport (på finska).
- [4] Helsingfors stad – Utredning om övervakade injektionsrum (på finska).
- [5] Helsingfors stadsstyrelse – Framställning till statsrådet om att stifta en speciallag som möjliggör försök med injektionsrum för narkomaner (på finska).
- [6] Regeringens svar på ett skriftligt spørgsmål.
- [7] Institutet för hälsa och välfärd publicerade sju rekommendationer för att förebygga narkotikadödsfall – antalet narkotikadödsfall har ökat i Finland under hela 2000-talet (på finska).
- [8] Undersökning: Användningen av narkotika och attityderna till narkotika bland finländarna: Befolkningssenkäter om narkotika i Finland 1992–2018 (på finska med svenska sammandrag).
- [9] A-klinikstiftelsens enkät: Kavla upp ärmarna för att minska dödsfallen till följd av narkotikaförgiftning (på finska).

Ekonomiskt bidrag för initiativet

Inget

Insamlingskanaler för stödförklaringar

Medborgarinitiativ.fi

Länkar till andra webbplatser

[Institutet för hälsa och välfärd – Narkotikadödsfall bland män ökade år 2020 \(på finska\)](#)

[Institutet för hälsa och välfärd – Förebyggande av dödsfall vid överdosering av opioider \(på finska\)](#)

[Institutet för hälsa och välfärd – Utredningsrapport \(på finska\)](#)

[Helsingfors stad – Utredning om övervakade injektionsrum \(på finska\)](#)

[Helsingfors stadsstyrelse – Framställning till statsrådet om att stifta en speciallag som möjliggör försök med injektionsrum för narkomaner \(på finska\)](#)

[Regeringens svar på ett skriftligt spørgsmål](#)

[Institutet för hälsa och välfärd publicerade sju rekommendationer för att förebygga narkotikadödsfall – antalet narkotikadödsfall har ökat i Finland under hela 2000-talet \(på finska\)](#)

MI 3/2023 rd

[Undersökning: Användningen av narkotika och attityderna till narkotika bland finländarna: Befolkningsenkäter om narkotika i Finland 1992–2018 \(på finska med svenska sammandrag\)](#)

[A-klinikstiftelsens enkät: Kavla upp ärmarna för att minska dödsfallen till följd av narkotikaförgiftning \(på finska\)](#)

[Drug decriminalization policy: Literature review: Models, implementation and outcomes](#)

Ansvarspersoner

Milla Palkoaho

Hanna Paikkala

Annuska Dal Maso

Outi Aaltonen

Nora Lehtonen

Suvi Helle